שתחילת ניסה נפילה. בגמ' פריך איפכא מבעי ליה שהגיסה היא תחילת הנפילה: בד"א. דתחזרין מן המערכה ויש שאין זזין ממקומן, במלחמות הרשות: אבל במלחמות מצוה. כגון כיבוש ארץ ישראל בימי יהושע הכל יוצאין: רבי יהודה אומר כו'. מפרש בגמ':

גמ' עבירה דרבנן. לר"י הגלילי אפי' עבר על דברי סופרים חוזר, ולרבי יוסי עד שיעבור על דבר תורה דומיא דאלמנה לכהן גדול וכגון שנשאה* דאיכא איסור: סח בין תפילה לתפילה. בין הנחת תפילין של יד לתפילין של ראש: סח. סיפר: עבירה היא ביניהו. אם לא חזר (דף לו.) סח מברך שתים לא סח מברך אחת: ומיסי שותתין על ברכיו. מי רגליים מחמת ירלה: מפני שתחילת נפילה ניסה מבעי ליה. תחילת משמע הגרמת הדבר והכי מיבעי ליה למימר כשהן נסין זו היא תחילת הגרמת הנפילה, ובניסה לא שייך למימר תחילה דהא ממש קא ערקי: רשות דרבנן זו היא מצוה דר' יהודה. וכאותה מלחמה שאמרו חכמים שהיא רשות ואין חתן יוצא לה תמר עמי ר' יהודה דאין חתן יוצא לה אלא שרבי יהודה קורא לאותה מצוה, ונפקא מינה לפוטרו משאר מצות בעודו עסוק בה כדמפרש רבא ואזיל: מצוה דרבנן. דאמרו בה הכל יוצאין אמר עמי ר' יהודה הכל הכל יוצאין אלא דקרי לה חובה ואלו מידי דאמטינן בהא אלא טלה משום 'מצוה-ורשות' נקטו פלוגתייהו אלא משום דקרו רבנן לה רשות די להם שם קראו אם זו מצוה ואפילו היא חובה שהרי אין הדבר אלא להעלותם מעלה אחת ולומר "אבל בזו הכל יוצאין" וגבי 'רשות' דיש לקרות את שלמעלה ממנה "מצוה" ורבי יהודה דקרי לקמייתא מצוה לאשמועי' דהעוסק בה פטור מן המצוה והולך להעלות את זו, מעלה אחת לומר אבל בזו הכל יוצאין הילכך קרייה חובה כדאיתא: אמר רבא כו'. מילתיה דרבי יוחנן מפרש ואזיל דקאמר דהא דאמר רבי יוחנן דאיפלגינו רבנן ורבי יהודה באחת המלחמות בקריאת שתחילת נפילה שנאמר °נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם ולהלן הוא אומר °וינוסו [אנשי] ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים וגו' "בד"א במלחמות הרשות אבל במלחמות מצוה הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במלחמות מצוה אבל במלחמות חובה הכל יוצאין אפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה: גמ' מאי איכא בין רבי יוסי, לר"י הגלילי? איכא בינייהו עבירה דרבנן, כמאן אזלא הא דתניא *שח בין תפילה לתפילה "עבירה" היא ב"דו" וחוזר עליה מעורבי המלחמה כמאן? כר"י הגלילי. מאן תנא להא דתנו רבנן שמע קול קרנות והרתיע, הגפת תריסין והרתיע, צחצוח חרבות ומים שותתין לו על ברכיו חוזר כמאן? לימא רבי עקיבא היא ולא רבי יוסי הגלילי? בהא אפי' ר' יוסי הגלילי מודה משום דכתיב °ולא ימס את לבב אחיו כלבבו": °והיו הדברים °כבלות השוטרים כו': האי "מפני שתחילת ניסה נפילה, מפני שתחילת נפילה ניסה מבעי ליה אימא מפני שתחילת נפילה ניסה": בד"א במלחמות הרשות כו': א"ר יוחנן "רשות" דרבנן זו היא "מצוה" דרבי יהודה, "מצוה" דרבנן זו היא "חובה" דרבי יהודה, אמר רבא: "במלחמות יהושע לכבש דברי הכל חובה "במלחמות בית דוד לרווחה דברי הכל רשות כי פליגי למעוטי עובדי כוכבים דלא ליתי עלייהו: מר קרי לה מצוה ומר קרי רשות, נפקא מינה *לעוסק במצוה שפטור מן המצוה:

הדרן עלך משוה מלחמה

עגלה ערופה °בלשון הקודש שנאמר °כי יִמָּצֵא חלל באדמה... ויצאו זקניך ושופטיך שלשה מבית דין הגדול שבירושלים היו יוצאין, רבי יהודה אומר "חמשה שנאמר *"זקניך"-שנים "ושופטיך"-שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד, נמצא טמון בגל או תלוי באילן או צף על פני המים לא היו עורפין שנאמר "באדמה" ולא טמון בגל, "נופל" ולא תלוי באילן, "בשדה" ולא צף על פני המים, "נמצא" סמוך לספר או לעיר שרובה עובדי כוכבים או לעיר שאין בה ב"ד לא היו (ה) עורפין. °"אין מודדין אלא לעיר שיש בה ב"ד: גמ' מאי קאמר? אמר ר' אבהו ה"ק שנאמר "ועינו ואמרו" ולהלן הוא אומר °"ועינו הלוים ואמרו וגו'" מה ענייה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש; וסדר עגלה ערופה כיצד? כי יִמָּצֵא חלל באדמה ויצאו זקניך ושופטיך שלשה מב"ד הגדול שבירושלים היו יוצאין: רבי יהודה אומר חמשה וכו': *ת"ר ויצאו זקניך ושופטיך- זקניך-שנים, ושופטיך-שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן חמשה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר "זקניך"-שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה ור' שמעון נמי הא כתיב "ושופטיך"? ההוא מיבעי ליה למיוחדין שבשופטיך ורבי יהודה מזקני-זקניך נפקא ור' שמעון אי כתב רחמנא זקני הוה אמינא אפי' זקני השוק כתב רחמנא "זקניך" ואי כתב רחמנא "זקניך" הוה אמינא אפי' סנהדרי קטנה כתב רחמנא "ושופטיך" למיוחדין שבשופטיך ור' יהודה גמר זקני זקני °מזקני העדה מה להלן מיוחדין שבעדה, אי גמר לגמרה לגדולה מילתא מדתם, "זקניך-ושופטיך" למה לי, אלא (ג) °ו"ו (ושופטיך) למינא, *ורבי שמעון

לב א מיי' פ"ז מהל' מלכים הל"ד:

לג ב מיי' פ"ד מהל' תפילין הל"ו ופ"ה בכ"מ סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' כה סעי' ט:

לד ג מיי' פ"ה מהל' מלכים הל"ח ופ"ט בכ"מ סמג עשין קיז:

א ד מיי' פ"ט מהל' רוצח הל"ג סמג עשין עח:

ב ה מיי' שם הל"ח:

ג ו מיי' שם הל"ח:

ד ז מיי' שם הל"ט:

ה ח מיי' שם הל"ד:

ו ט מיי' שם הל"ח:

תוספות שאנץ

סח בין תפלה לתפלה עבירה היא בידו. ס"ח בין הנחת תפלין של יד להנחת תפלין של ראש עבירה היא בידו אם לא חזר וברך דהכי אמרי' במנחו' סח מברך שתים לא סח מברך אחת ס"ה במנחות בפ' הקומץ דמברכין להניח תפלין לשל יד [ועל של ראש] לא מברך כלל אם לא סח בנתים אבל אם סח מברך על של ראש על מצות תפלין. ול"נ לר"ת דבפ' הרואה דקא חשיב כאה ברכות דחייב אדם לברך בכל יום קא חשיב להניח תפלין ועל מצות תפלין וכי ס"ד דלא נתקן אלא היכא דסח בנתים. ומיהו י"ל דמיירי בשני בני אדם אחד יש לו תפלין של יד ואחד יש לו תפלין של ראש. ור"ת אומר דמברכין להניח תפלין לשל יד ועל מצות תפלין לשל ראש היכא דלא סח ואם סח בנתים מברך לשל ראש להניח תפלין ועל מצות תפלין. ולפי זה היכא דאין לו תפלין של יד מברך על של ראש שתים דהא הוי כשאילו סח בנתים:

סליק

נוסח מקורות למספר הגיונים עגלה ערופה

לשון הרמב"ם

(ה) במשנה לא היו (עורפין). תוי"ט ומ"ב ס"ה מודדין: (ג) גם' למה לי אלא ושופטיך כדי שמעון ו' למיינא כנ"ל וכן בכס"מ:

גליון הש"ס

מתני' אין מודדין. עיין מכות י ע"ב תד"ה חד אמר:

מסורת הש"ס

* וכדרבה בר שילא

אבל יש תוס' דף לא סח שמלק מנחות ט.

[סוטה כח.]

* אשמועי' דמרבי דברים כא:א-ב

ובגי' מ כא:א: כי אבלך בשמה אחר אבלך נוסח לזכותה נוסח לזכות לא נוסח א' בבבא

סנהדרין יד.

ויקרא ד

[עמ"ס תוס' סנהדרין יד. ד"ה וכדי שמעון]

ויל"ן